

Nr 10.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående anslag till arbetsrådet m. m.; given Stockholms slott den 4 augusti 1919.

Under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över civilärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen att, därest riksdagen antager Kungl. Maj:ts förslag till lag om arbetstidens begränsning och till lag om begränsning av tiden för bageri- och konditoriarbete, medgiva, att de med anledning av tillämpningen av nämnda lagar uppkommande kostnader må för tiden till den 1 juli 1920 bestridas av förslagsanslaget för oförutsedda utgifter.

GUSTAF.

Östen Undén.

*Utdrag av protokollet över civilärenden, hållet inför Hans
Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 4
augusti 1919.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern EDÉN,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena HEILLNER,
Statsråden PETERSSON,
PETRÉN,
NILSON,
LÖFGREN
friherre PALMSTIERNA,
RYDÉN,
UNDÉN,
THORSSON.

Efter gemensam beredning med chefen för finansdepartementet anförde t. f. chefen för civilepartementet, statsrådet Undén:

I särskilda den 18 mars 1919 dagtecknade propositioner, nr 247 och nr 339, framlade Kungl. Maj:t för innevarande års lagtids riksdag förslag dels till lag om arbetstidens begränsning, dels ock till lag om begränsning av tiden för bageri- och konditoriärbete. Vid behandlingen av nämnda propositioner stannade riksdagens kamrar i olika beslut, och hade i anledning därav dessa frågor för det dåvarande förfallit. I samband därmed förföll jämväl av Kungl. Maj:t i en nämnda dag beslutad proposition, nr 333, gjord framställning om anvisande av anslag till arbetsrådet m. m. Sedan nu Kungl. Maj:t på min hemställen beslutat ånyo förelägga riksdagen förslag till lagstiftning i förevarande ämnen, torde det jämväl vara nödvändigt, att frågan om beredande av medel med anledning av tillämpningen av förevarande lagar upptages till ny behandling.

Det av Kungl. Maj:t för årets lagtima riksdag framlagda lagförslaget angående arbetstidens begränsning avsåg att träda i kraft, beträffande arbete, som vid tiden för lagens utfärdande bedreves oavbrutet såväl natt som dag, den 1 juni 1920 och beträffande annat arbete den 1 oktober 1919. Enligt det nu föreliggande förslaget, vilket i huvudsak överensstämmer med det tidigare förslaget, hava dessa tider ändrats sålunda, att lagens ikraftträdande skulle äga rum, beträffande arbete av förstnämnda slag den 1 juli 1920 samt beträffande annat arbete den 1 januari samma år. Vad lagen innehåller om arbetsrådets befogenhet och verksamhet skulle emellertid lända till efterrättelse från och med den 1 november 1919, före vilken tid arbetsrådet sålunda skulle hava blivit tillsatt.

Tiden för ikraftträdandet av lagen om begränsning av tiden för bageri- och konditoriarbete har föreslagits framflyttad från den 1 juni 1919 till den 1 januari 1920.

Enligt såväl det tidigare som det nu föreliggande lagförslaget om arbetstidens begränsning skulle arbetsrådets huvudsakliga uppgift vara att med hänsyn till den olikhet och växling i förhållandena, varunder industrin och jämväl andra näringar bedrivs, meddela de undantag från lagstiftningen å ifrågakvarande område, som kunna anses nödiga. Enligt det nu framlagda förslaget skulle arbetsrådet även, i motsats mot vad enligt det tidigare förslaget var fallet, hava att med bindande verkan träffa avgörande om huruvida visst arbete är att hänföra till sådant, varå lagen äger tillämpning, eller huruvida viss arbetstagare är att räkna såsom arbetare enligt lagen. Genom denna utvidgning av rådets uppgifter torde även en ökning av rådets arbetsbörda komma att äga rum.

Arbetsrådet skulle vidare hava viss befogenhet att meddela undantag från lagstiftningen om begränsning av tiden för bageri- och konditoriarbete.

Enligt det tidigare förslaget till lag om arbetstidens begränsning skulle arbetsrådet bestå av sju ledamöter, utsedda av Konungen för en tid av två år åt gången. Tre av ledamöterna skulle utses bland personer, som icke kunde anses företräda arbetsgivar- eller arbetarintressen, och skulle en av dessa ledamöter av Konungen förordnas till rådets ordförande och chef samt en till ställföreträdare för denne. Minst en av nyssnämnda tre ledamöter skulle hava fullgjort vad författningarna föreskriva dem, som må nyttjas uti domarämbeten. Rådets övriga fyra ledamöter skulle utses till halva antalet bland personer, föreslagna av

Medel till
upprätthållande av
arbetsrådets
verksamhet.

sammanslutningar av arbetsgivare, och till halva antalet bland personer, föreslagna av sammanslutningar av arbetare. För sistnämnda fyra ledamöter skulle i enahanda ordning utses suppleanter.

I nu förevarande hänseende innebär det för urtima riksdagen framlagda förslaget i ämnet den ändring, att antalet ledamöter i rådet föreslagits till *minst* sju — detta för att möjlighet må kunna beredas att i fall av behov förstärka rådets arbetskrafter, varigenom arbetet skulle kunna bedrivas å två avdelningar. Vid sådan förstärkning komme antalet av de utan förslag utsedda ledamöterna att i motsvarande grad ökas. Vid de nu ifrågavarande approximativa beräkningarna torde man emellertid kunna utgå från att antalet av sistnämnda ledamöter skall bliva det samma som enligt det tidigare förslaget eller tre.

Vid anmälan av föreliggande anslagsfråga den 18 mars 1919 framhöll föredragande departementschefen betydelsen av de arbetsuppgifter, som skulle komma att åvila arbetsrådet, samt vikten av att arbetsrådet tillfördes nödig kompetens och sakkunskap, varför avlöningsförmånerna för rådets ledamöter, enligt departementschefens mening, borde göras så förmånliga, att de för uppdraget lämpligaste personerna kunde förvärfvas. Beträffande arbetsrådets tre utan förslag utsedda ledamöter, på vilka torde böra ankomma ärendenas utredning och förberedande handläggning, förutattes, att dessa ledamöter åtminstone till en början skulle bliva helt upptagna av sin uppgift, och beräknades med hänsyn härtill förslagsvis ett årligt arvode av högst 15,000 kronor till ordföranden och högst 12,000 kronor till vardera av de båda övriga. I fråga om annan ledamot föreslogs, att man tills vidare skulle beräkna sådan ledamots årliga arvode till 5,000 kronor. I enlighet härmed skulle alltså ledamöternas årsavlöningar uppgå till sammanlagt högst 59,000 kronor.

Vidare anförde föredraganden, att då de utan förslag utsedda ledamöterna, utom ordföranden, antagligen torde komma att tjänstgöra såsom föredragande, syntes någon större kvalificerad personal icke behöva anställas. Medel borde dock ställas till förfogande till avlöande av åtminstone en sekreterare och ett par skrivbiträden ävensom för anlitanande i mån av behov av experter på olika områden samt av andra mera tillfälliga arbetskrafter, var till komme utgifter för lokalhyra, expenser m. m.

I enlighet härmed och med stöd av utav socialstyrelsen verkställd utredning beräknades i Kungl. Maj:ts förenämnda proposition, nr 333, anslagsbehovet för arbetsrådet för år 1920 till 80,000 kronor samt för år 1919 till 35,000 kronor. Därvid förutattes, att arbetsrådet skulle tillsättas och organiseras så tidigt, att det i god tid före lågens ikraftträdande kunde påbörja sin verksamhet.

I huvudsak torde vad sålunda anförts kunna äga tillämpning vid beräkning av de nu för arbetsrådets verksamhet erforderliga medel. Innan jag yttrar mig härom, vill jag endast erinra, att arvodet till de ledamöter i arbetsrådet, som skulle representera arbetsgivarna och arbetarna, föreslagits till lika belopp som för motsvarande ledamöter i försäkringsrådet. Vid bestämmandet av arvodesbeloppen för sistnämnda ledamöter förutsattes, att desamma, ehuru de i allmänhet torde bliva fullt upptagna av sin tjänst, dock skulle kunna beredas tillfällig ledighet, utan avstående av någon del av arvodet, för andra göromål genom att suppleanter inkallades i deras ställe. I skrivelse den 5 juni 1917 (nr 264) angående anslag till försäkringsrådet m. m. uttalade riksdagen, att med avseende å avlönande av dylika suppleanter riksdagen antog, att lämpligt dag-arvode anvisades, ävensom reseersättning i förekommande fall, varvid dock riksdagen utginge ifrån, att sistnämnda ersättning allenast komme att uppgå till obetydligare belopp, då suppleanterna tydligen, för att lätt kunna vara tillgängliga, borde vara bosatta i eller i närheten av Stockholm. Föreskrifter om avlönande av suppleanterna i försäkringsrådet hava sedermera i enlighet härmed meddelats genom kungl. brev den 5 februari 1918. Vad i angivna hänseenden av riksdagen yttrats beträffande suppleanterna i försäkringsrådet synes kunna givas tillämpning jämväl i fråga om suppleanterna i arbetsrådet.

Enligt vad tidigare anförts, skulle en viss utvidgning av arbetsrådets uppgifter komma att äga rum enligt det föreliggande förslaget. Om antalet utan förslag utsedda ledamöter bestämmes till endast tre, torde det därför tilläventyrs visa sig nödigt, att särskild person anställles som föredragande hos arbetsrådet. Vidare är att märka, att i det nya förslaget stadgats, att kostnaderna för hörande, efter framställning av arbetsrådet, av vittnen och sakkunniga vid domstol skulle bestridas av allmänna medel. Dessa kostnader, vilka dock kunna antagas ej bliva betydande, synas lämpligen böra avföras å de medel, som beviljas för nu ifrågavarande ändamål. För närvarande låter sig ej avgöra, i vad mån nu angivna förhållanden kunna medföra ökade kostnader, men torde det för år 1920 erforderliga beloppet med sannolikhet kunna beräknas ej väsentligt överskrida det vid lagtima riksdagen för år 1920 äskade eller 80,000 kronor.

Enligt vad tidigare anförts, har förutsatts, att arbetsrådet skall vara tillsatt före den 1 november 1919. Medel för ifrågavarande ändamål böra alltså finnas tillgängliga även för sistnämnda år. Med hänsyn till den förskjutning av tiden för lagens ikraftträdande, som nu föreslagits, torde för ändamålet kunna beräknas åtgå något mindre belopp än det för år 1919 äskade å 35,000 kronor eller i runt tal 25,000 kronor.

Medel till förstärkande av yrkesinspektionens arbetskrafter.

Beträffande yrkesinspektionens befattning med tillämpning av den ifrågasatta lagstiftningen innebär föreliggande förslag icke någon avikelse från de tidigare förslagen. Denna inspektionens nya uppgift torde av skäl, för vilka föredragande departementschefen i yttrande till statsrådsprotokollet den 18 mars 1919 redogjort, kunna antagas nödvändiggjöra en förstärkning av dess arbetskrafter. För detta ändamål äskades jämväl i Kungl. Maj:ts proposition nr 333 för år 1920 ett anslag av 25,000 kronor och för år 1919 ett belopp av 6,000 kronor. Såvitt avser år 1920, torde anledning att nu frångå denna beräkning icke föreligga. Vad åter angår 1919, synes, med hänsyn till den ändrade tiden för lagarnas ikraftträdande, det erforderliga beloppet kunna approximativt beräknas till 2,000 kronor. Yrkesinspektionens arbete av ifrågavarande art under år 1919 torde i huvudsak komma att inskränka sig till att tillhandagå arbetsrådet med införskaffande av upplysningar i anledning av inkommande dispensansökningar och dylikt.

Medel till förstärkande av socialstyrelsens arbetskrafter.

I förenämnda proposition, nr 333, har för förstärkande av arbetskrafterna å socialstyrelsens arbetarskyddsbyrå i anledning av då framlagda lagförslag beräknats ett anslag av 10,000 kronor för år 1920, varjämte för år 1919 ett belopp av 3,000 kronor ansågs erforderligt för samma ändamål. Då genom de nu framlagda förslagen någon ändring i socialstyrelsens ifrågasatta uppgifter i förevarande hänseende icke ägt rum, torde för nämnda ändamål för år 1920 böra beräknas samma belopp som förut, eller 10,000 kronor. Jämväl för år 1919 torde ett mindre belopp böra finnas tillgängligt, vilket lärer kunna beräknas till 1,000 kronor.

För den föreslagna lagstiftningens genomförande skulle i enlighet härmed kunna beräknas åtgå i runt tal för år 1920 115,000 kronor och för år 1919 28,000 kronor. Vidkommande sättet för beredande av tillgång till sålunda erforderliga medel har chefen för finansdepartementet meddelat, att något förslag till extra tilläggsstat ej torde komma att underställas den urtima riksdagen, vadan särskilt anslag för nu förevarande ändamål ej bör äskas. Vid sådant förhållande lärer lämpligen riksdagens medgivande böra inhämtas, att, för tiden intill dess särskilt anslag för ändamålet blivit av 1920 års riksdag anvisat och detta ställts till vederbörandes förfogande eller förslagsvis till den 1 juli 1920, de med anledning av tillämpningen av ifrågavarande lagar uppkommande kostnader må bestridas av förslagsauslaget för oförutsedda utgifter.

På grund av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, därest riksdagen antager Kungl. Maj:ts förslag till lag om arbetstidens begränsning och till lag om begränsning av tiden för bageri- och konditori-arbete, medgiva, att de med anledning av tillämpningen av nämnda lagar uppkommande kostnader må för tiden till den 1 juli 1920 bestridas av förslagsanslaget för oförutsedda utgifter.

Till denna, av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagade Hans Maj:t Konungen lämna bifall, och skulle proposition i ämnet av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

M. Hallenborg.
